

כ"ה
ג. ל. י. ר. נ. ר. ת. ל. ע. י. ר. ו. נ. ב. פ. ר. ש. ת. ה. ש. ב. ר. ע.
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ. שנת הטבע עשרה
יו"ל ע"י מוסד תורה והסכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נסי מזרחי באמריקה
מהדורה מיוחדת בסביל ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחנוך ותרבות תורניים בגולה

משפטים (תשי"ח)
הערה: לפי כ"ד עיין גליון משפטים תשי"ט ולכל הקטע משפטים תשי"ד

א. אם כסף תלוך את עמי
ספורנו: אם יקרה זה שלא יתקיים בישראל מה שנאמר (זכרים ס"ו ד') "אמס כי לא
יהיה כן אביון, אבל יתקיים בהם (זכרים ס"ו י"א) "כי לא יהויל אביון" ואז
יקרה שחלוה.

אא מה קשה לו בסוקנו?

ב. כ"ה אם חבל תחבל שלמת רעך עד בא הטמט תסיכנו לו.
רמב"ם הלכות מלוה ולוה ג' הלכה ב'.

אם איט עני הוא ומסכנו דבר שהוא צריך לו, הרי זה מצווה להחזיר לו את
העבוט בעת שהוא צריך לו. מחזיר לו את הכר בלילה כדי ליטון עליו ואת המהרס
ביום כדי לעשות בה מלאכתו, שנאמר: "הטב תסיב לו את העבוט" (דב' כ"ד י"ג).
עבר ולא הסיב לו כלי היום ביום וכלי הלילה בלילה, עובר בלא תעשה, שנאמר:
"לא תסכב בעבוטו" (דב' כ"ד יב') - לא תסכב ועבוטו אצלך, זו כסות לילה.
ובכלים שהוא עושה בהן מלאכתו ביום או לובטן הוא אומר: "עד כוא הטמט תסיכנו
לו", מלמד שיחזירו כל היום.

1. מניין לו שבמקומו בכסות יום ידבר?

2. מניין למדו חז"ל שאף את המהרס צריך להחזיר - והרי הפוסקים
מדברים רק בכסות לעורו?

ג. כ"ו: כי היא כסותה לבדה, הוא שלמתו לעורו - במה יסכב...
מכילתא משפטים י"ט: "כי היא כסותה" לבדה - זו סלית; היא שלמתו לעורו -

זו חלוק; "במה יסכב" - להביא עור מצב.
תנחומא משפטים י': "כי היא כסותה לבדה; היא שלמתו לעורו, במה יסכב" - הרי

צנה פוגעת בו בלילה.
רס"י "כי היא כסותה": זו סלית; "שלמתו" - זו חלוק; "במה יסכב"; לרבות את

המצע.
סמואל דוד לוצאטו: יסודי התורה (הוצ. מוסד הרב קוק תשי"ז) ע' ל"ג:

הנה התורה הזאת מדריכה אותנו בדרך החמלה והחנינה, ע"י מה שצוה להניח
לקט שכחה ופאה לעני ולגר, ליתום ולאטמה; וע"י מה שאסרה לקחת מן העני
נטף ותרבית, ומה שאסרה לבוא אל ביתו לעבוט עבוטו, ומה שצוה לבלתי חבול
ריחים ורכב ולבלתי חבול בגד אלמנה (דב' כ"ד); ומה שצוה "אם חבול תחבול
סלית רעך עד כוא הטמט תסיכנו לו". והתבונן במה שכתוב אחר הצווי הזה:
"כי היא כסותה לבדה, היא שלמתו לעורו, במה יסכב?"

חנה הנוטה אטר הלוח לחברו מעותיו ורואה שהעביר המועד ואינו מסלם,
בדין הוא ממסכנו, ואם אינו נותן לו דבר אחר לערבון, כדין הוא חובל
שלמתו, ואם בכל ערב יסיבנה לו, אין ספק כי לעולם לא ישלם לו את חובו, -
אם טאל ממני במתנה, אולי הייתי נותן לו; אבל הוא טאל על סנת לחחזיר,
ועכסו טאליננו מחזיר, הריהו איט מרמה, המבטק לגוול ולעסוק את רעחו, ועכסו
טחבלתי שלמתו, למה אטיב אותה אליו? ואיך אוציא מתחת ידו מה שחלולייתיו?
ומה לי לדעת במה יסכב? כן יאמר הנוטה, וכל הפלוסופים וכל עובדי חכמו
יאמרו, טהדין עמו.

אבל התורה שלמת החמלה והחנינה ואופרת לנוטה: במה יסכב?

1. בטיי דרכים מפרטים הנ"ל את פסוקו - אלר הט?
2. מה הכוונה את רס"י כאן ללכת בעקבות המכילתא ולא בעקבות
התנחומא, אע"פ שנראה שדברי התנחומא קרובים כאן יותר
לפסוקו טל מקרא?

ה. הטוה:

כ"ב כ"ג: אם ענה תענה אותו.

כי אם צעק יצעק אלי - טמע אטמע צעקתו.

כ"ב כ"ו: והיה כי יצעק אלי - וטמעתי כי חנון אני.
הסבר, למה באה התנמקה "כי חנון אני" רק כאן ולא 200?

ו. תנחומא משפטים י': "והיה כי יצעק אלי וטמעתי" טני דברים כאן דומים זה לזה:
בטכיר כתיב: "ביטמו תתן טכרו", כגון: טהיה טהלך בדרך והחמור אחריו, טכרו
לו אלוטה טל עסיר, נתנה על כתפו ויהי החמור בא בדרך אחריו, מקווח לאכול
אותה אלוטה. מה עשה לו אדוניו? בא והעמידו בבית וקטר האלוטה למעלה היסנו,
אמרו לו: רטע! כל הדרך הוא רץ בטבילה, ולא נתנה לפניו?
כן טכיר עמל ומצטער כל היום, מקווח לטכרו ומוצאו ריקם "ואליו הוא נוטא
את נפטו, ולא יקרא עליו אל ה' ויהי כן חסא" וכאן (היינו במשפטים) כתיב:
"וטמעתי כי חנון אני".

הסבר מה הדמיון בין טני המקומות ומה הטוני?

הטוכות יט לטלוח לנחמה ליבוביץ, הסתדרות הציונית העולמית המחלקה לחנוך
ותרבות תורניים, ירוסלים, ת.ד. 92.